

mai puțin elaborate, schimbul de resurse intelectuale, spirituale și materiale și, ca un element unificator, căutarea – mai mult sau mai puțin rațională, mai mult sau mai puțin mistică – a revelației supreme.

Bibliografie:

1. BARKER, E. We've Got to Draw the Line Somewhere: An Exploration of Boundaries that Define Locations of Religious Identity, *Social Compass*, 53(2), 2006, p. 201-213.
2. BITTAREILO, M. Spatial Metaphors describing the Internet and religious Websites: sacred Space and sacred Place, *Observatorio Journal*, 2009, p. 1-12.
3. CAMPBEIL, H. Exploring Religious Community Online: We Are One in the Network, P. Lang, New York, 2005.
4. KLUPER, R. ș.a. The Church of Fools. Virtual Ritual and Material Faith, *Online - Heidelberg Journal of Religions on the Internet*, 2008, p. 1 16-143.
5. NICULIȚĂ, Z. O tipologie a comunităților virtuale religioase de orientare creștină, În: *Revista Inovația socială*, vol. 2, nr. 1/2010 (ianuarie-iunie), p. 15-28.
6. Catholic Culture, <https://www.catholicculture.org/>

RAPORTUL SOCIETATE – STAT - ELITĂ

Luca Sergiu

„Statul este binefăcător
și amenințător.

Câteodată înseamnă „noi”,
De cele mai multe ori înseamnă ei.”
Edelman

Oricărei societăți îi este caracteristică o anumită formă de guvernare din simpla necesitate de reglementare și ghidare a activităților în comun pentru înlesnirea realizării nevoilor și necesităților indivizilor în particular și a comunității în general. În dependență de modul de stabilire a regulilor și de luare a deciziilor, societățile pot fi statale și nestatale.

Definițiile *organizaționale* „consideră statul drept un ansamblu de instituții de guvernare, de origine istorică relativ recentă. Guvernarea este un proces de stabilire a regulilor de exercitare a controlului , de ghidare și reglementare” [4,13]

Definițiile *funcționale* ale statului pot avea două abordări: „- *ex ante* – definește statul ca fiind un ansamblu de instituții care realizează anumite scopuri sau obiective. ...Statul poate fi identificat empiric cu o serie de instituții care, în mod normal, nu sunt clasificate ca parte a sferei publice. Orice organizație ale cărei scopuri se suprapun cu funcțiile statului devine automat o parte a statului. - *ex post* – definește statul prin consecințele sale, respectiv prin menținerea ordinii sociale. Statul este identificat cu acele instituții sau tipare/modele comportamentale cu efecte stabilizatoare. ...ambele forme de definiție funcțională conceptualizează în mod invariabil statul ca „actor” unitar, excluzând orice posibilitate de a înțelege statul ca pe o rețea de indivizi.” [4,15]

Aristotel consideră că „orice stat este o uniune, iar o uniune se organizează pentru un bine oarecare și uniunea care va tinde spre binele suprem și care este mai important decât altele, încadrând în sine alte tipuri de bine și alte tipuri de uniuni este și cea mai superioară. O astfel de uniune și se numește statul ori uniune politică” [8,10]

Statul modern este o formă de guvernare foarte specială, având următoarele cinci caracteristici: 1 Statul este o instituție recognoscibilă separat sau un ansamblu de instituții astfel diferențiate de restul societății, încât să creeze sfere publice și private identificabile.

2 Statul este puterea suverană sau supremă în cadrul teritoriului său, și prin definiție, autoritatea legislativă supremă, adică cea care emite legi obligatorii, susținute de sancțiuni coercitive. Dreptul public este determinat de către oficiali de stat și susținut de un monopol formal al forței.

3 Suveranitatea statului se extinde asupra tuturor indivizilor de pe teritoriul său și se aplică în mod egal, chiar și celor aflați în posturi de guvernare sau legiferare. Prin urmare, suveranitatea este distinctă de demnitarii care la un moment dat ocupă un rol anume în stat.

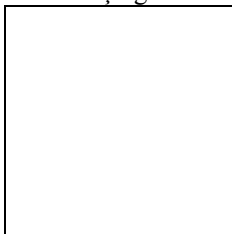
4 Personalul statului modern este în majoritatea lui recrutat și format pentru a conduce într-o manieră birocratică.

5 Statul are capacitatea de a colecta de la populația sa venituri fiscale (prin impozitare), pentru a-și finanța activitățile. [4,14]

Pentru a-și realiza absolut aspirațiile sale, individul are tendința de a îi include în cooperarea sa cu forța, ori prin convingere pe alții. În urma luptei pentru treapta superioară se stabilește raportul conducător/stăpân – condus/supus.

„Omul sfințește locul, și oamenii sunt cei care pot să identifice și să decidă ce că facă cu acest om care este în stare să sfințească locul. Omul, pentru a-și satisface necesitățile și rezolva problemele sale, are nevoie de ajutorul semenilor săi. Numai divizarea muncii, face posibilă ridicarea calității produselor și a productivității muncii. Aristotel a demonstrat că reușita oamenilor este dependentă de acceptarea unei stări de fapt: „cine poate, grație inteligenței sale, să prevadă, acela este stăpânitor și domn firesc, iar cel ce poate săvârși cu

puterea corpului cele prevăzute este din fire menit a fi stăpânit și a sluji celuilalt; așa că și stăpânul și sclavul au același interes”. În democrația liberală cetățenii nu participă direct la administrare sau la luarea deciziilor politice, dar conduc de la distanță procesul decizional, exercitându-și suveranitatea numai pe durata timpului de alegere a conducătorilor statului. Cetățenii nu pot legifera ce doresc ei ci trebuie să obțină mai întâi acordul legislatorilor aleși. De asemenea cetățenii sunt limitați în posibilitatea de a „recuza” oficialii înaintea expirării termenului funcției date. Doctrina liberală cere *libertate față de stat* și garanția că drepturile și libertățile individuale să fie protejate de către stat și prin decizii ale majorității contra intervenției statului și a majorității electorale. Liberalii consideră că „statul ar trebui să fie un „arbitru”, un „judecător”, un factor de reglementare – și chiar un „registru de contabilitate” al intereselor conflictuale din societate.” [4,17] În mare parte ideologiile contemporane disting două sfere de intervenție a statului: 1)statul asigură un cadru legal pentru societate, asigurând primatul legalității și ordinii, protejând teritoriul național împotriva agresiunilor externe și menținând anumite valori morale tradiționale. 2)statul intervine în sistemul economic – reglementează sau direct administrează producția, înlătură unele sau a tuturor drepturilor de proprietate presupuse în mod normal de proprietatea privată, redistribuie veniturile, asigură bunuri sau servicii în baza altor principii decât al economiei de piață. Schematic sfera și gradul de intervenție a statului este

reprezentat în figura 1.1 [4,18]

Prin prisma celor cinci teorii de bază a statului: pluralismul, noua dreaptă, teoria elitistă, marxismul și neopluralismul se disting trei imagini a statului – 1)*stat pasiv*, lipsit de valoare/autoritate, 2)*stat – partizan*, - sunt urmărite țelurile oficialilor statului și conciliază interesele din societate pentru că cooperarea cu societatea este necesară 3)*stat – gardian/garant*. Fiecare teorie vede diferit aceste trei imagini a statului. Astfel imaginea *statul pasiv* pentru pluraliști – cetățenii sunt cei care dețin controlul; pentru noua dreaptă – lipsește controlul din partea cetățenilor; pentru elitiști – există o elită conducătoare; pentru marxiști – există o clasă conducătoare pe baze economice; pentru neopluraliști – control direct asupra factorilor de decizie din partea cetățenilor nu există, dar se iau în considerație preferințele lor. Imaginea *stat – partizan* pentru pluraliști – statul este un broker; pentru noua dreaptă – statul este o mașină de risipă scăpată de sub control; pentru elitiști – o elită dintr-un sector dominant în stat; pentru

marxiști – un aparat specializat, care poate acționa independent atunci când lupta de clasă este echilibrată; pentru neopluraliști – imaginea nu este clară. Imaginea *stat – gardian/garant* pentru pluraliști – statul urmărește justiția socială constantă și stabilitatea politică; pentru noua dreaptă – statul optimizează o concepție restrictivă privind asistența socială; pentru elitiști – statul ocrotește interesul național, care este definit de către grupurile corporatiste dominante; pentru marxiști – statul exprimă nevoile tuturor claselor; pentru neopluraliști – politica publică urmează imaginile diferitelor profesii asupra nevoilor sociale.

De aici rezultă raportul *societate – stat- elită*. Acest raport deschide întrebarea „cine de cine depinde”.

Din istorie se cunoaște că societate poate exista fără elită și fără stat, asigurându-și nevoile și necesitățile, dar aceste societăți se dezvoltă foarte încet. Elita fără societate mai întâi nu poate apărea de facto ca fenomen și nici nu poate exista în afara societății, dar poate stăpâni/conduce fără o structură statală. Statul spre deosebire este dependent în egală măsură de societate și elită și nu se cunosc în istorie construcții statale fără aceste componente necesare oricărui tip de stat. Societatea recunoaște superioritatea și necesitatea elitei și a statului și dependența sa față de aceste structuri, problema este că elita nu numi că nu recunoaște dependența sa față de societate, ci se uită cu dispreț la societate. Elita prin definiție trebuie să asigure societatea cu direcția și modelul de dezvoltare a societății și statului. Statul ca instrument are menirea de a asigura conviețuirea armonioasă a societății și elitei minimalizând conflictul dintre acești poli.

Statul fiind o organizație care deține monopolul asupra unor servicii este și o instituție separată care nu reflectă în întregime interesele societății și a elitelor care sunt o societate în societate.

Statul fiind un instrument de garanție pentru prosperarea societății este întreținut de către de către societate – fiecare individ prin definire ar trebui să fie cointerestat ca statul să prospere și să funcționeze aducându-și aportul prin plățile impozitelor, achitarea taxelor și respectarea legilor. Elita ca coordonator al potențelor societății și strategii vector, teoretic ar fi cei mai cointeresați în prosperarea statului și societății, deoarece ei sunt întreținuți de către de societate prin intermediul statului. În realitatea lucrurile sunt de altă natură – cetățenii nu respectă statul și indivizii nu respectă societatea – fiind demonstrată prin diferite graduri de criminalitate, încălcări administrative și penale și evaziuni fiscale.

Orice stat este condus de o elită, iar ca rezultat avem celebra expresie: „Elita făurește istoria”. De aici rezultă că prosperarea statului, societății și a fiecărui individ în parte (insistăm asupra termenului de „individ” și nu cetățean pentru a ne putea referi la toți membrii societății) depinde de „...locul și rolul grupurilor sociale în mâinile cărora se află concentrate influența politică și puterea decizională”[5, 6].

Impozitele sunt fundamentul statului. După publicațiile „dosarului Panama” sa demonstrat că elitele sunt cel mai evaziv contingent al societății față de impozite, fraudând statul și astfel „tăindu-și creanga de sub picioare”. Indivizii se eschivează de la plățirea impozitelor tocmai din motivul că elita și statul nu își îndeplinesc menirea și angajamentele. Astfel elita poartă răspundere pentru starea societății și a statului. Societății îi vine greu de a se „osanza”, deoarece elita folosește instrumentul „stat” pentru a ține societatea sub control. Dacă comparăm statul contemporan de tip democratic și statul monarhic de la începutul sec. 20, observăm o atitudine diferită a elitei față de perspectiva funcționalității statului. La începutul primului război mondial, țarul Imperiului Rus și-a retras toate activele financiare din băncile din străinătate de depunându-le la băncile din Rusia. El conștientiza că profitul financiar personal este mai secundar decât prioritatea statului care devine mai puternic prin investiții financiare. Elitele contemporane ținând banii în bănci străine și eschivându-se de la plățirea impozitelor în statul lor, întăresc statul străin și subminează puterea statului lor.

În Spania prințesa „Infanta” este acuzată de înșelăciune – a sustras banii din buget prin intermediul firmei proprii de oferire a serviciilor.

Cicero analizând problema „omului de Stat” ajunge la concluzia că dacă conducătorul ajunge să procedeze nedrept atunci, acel stat se va prăbuși. Elitele sunt acele care inițiază o nouă ordine socială și un nou model de guvernare.

Statul nu este bun și nu rezolvă problemele societății atunci când valorile societății și valorile elitei sunt diferite. Valorile societății sunt valori principale. Când în vârful piramidei sunt oameni bolnavi care introduc boala în societate prin corupție și sistemul de rudenie(candidatul la președinție în Franța și-a angajat fictiv soția și copiii la lucru).

În Burkino-Faso în anii 90 ai sec. 20 din cauza secetei o mare parte de populație a fost nevoită să părăsească satele pentru căutarea sursei de supraviețuire. Elitele inclusiv și cele științifice nu au fost în stare să rezolve problema și să oprească înaintarea pustiului. Acest lucru l-a făcut un vânzător de motociclete Iakub Sadag , care și-a lăsat busnesul și a trecut cu traiul la sat., când toată populația pleca din cauza secetei și a înaintării pustiului. El a inventat o nouă metodă de cultivare în condițiile de pusti, „Zai”. El începea lucrările agricole cu p lună înainte de calendarul agricol tradițional – lucru pentru care consătenii rămași iau dat foc pădurii sădite și lanului de popușoi.

Cu societatea ia fost greu să lupte, să o convingă să preia metoda lui de agricultură – dar a învins prin sânguința sa an de an.. în final oamenii au început să se întoarcă înapoi în satele lor și veneau la Iakub Sadac după sfaturi și semințe. La dânsul au început să vină după experiență și din țările vecine inclusiv savanți pe domeniul agriculturii din cadrul UNESCO. Astfel societatea

a început să prospere datorită unui individ care, conform tradițiilor nici nu se putea admite gândul de a deveni conducător de trib.

Societatea a prosperat și pustiul a fost oprit până când nu sa implicat elita și statul. Elita a decis un proiect de infrastructură și o nouă repartizare a loturilor agricole în urma căruia lotul și casa de locuit a lui Iakub Sadag urmează să fie împărțită în două. Statul, prin intermediul inginerilor cadastral a bătut un stâlp de beton în mijlocul casei indicând noile granițe, împărțind casa, lotul agricol și chiar mormântul tatălui său în două. Acțiunile elitei și statului nu iau în considerație situația reală a cetățenilor și nici interesele lor. Cu aceste acțiuni, elita și statul nu va reuși să oprească războiul civil și manifestările extremiste, dar nici să sporească bunăstarea populației, și nici să garanteze apărarea intereselor și protecția cetățenilor.

Acest individ ca cetățean, prin munca sa și jertfirea de sine a contribuit la prosperarea societății și statului. Statul îl expropriază de casă călcând valorile spirituale ale individului, îi nimicește nu numai munca sa, dar și a societății și prin urmare însăși statul.

Inginerul cadastral fiind instrument al statului, ca individ, cetățean se interesează doar de menținerea sa în serviciu care îi asigură sursa de existență tăindu-și el singur creanga de sub picioare nedorind să depună efort pentru a înțelege că statul îi plătește salariul din contribuțiile sociale și impozitele plătite de acest individ căruia el îi distruge casa și viața în numele statului – fiind sigur că a acționat în baza legii, astfel promovând cercul vicios.

Cercul vicios poate fi rupt pe cale evoluțională, ori pe cale revoluționară de către societate și elită.

Conștientizarea raportului societate-stat-ELITĂ ar facilita remedierea stării de conflict.

Raportul elitei față de societate și stat o analizăm și din exemplul ex prim-ministrului din Izrael Ehud Olmert, din R. Moldova Vlad Filat judecați pentru corupție și prim-ministrul Norvegiei Erna Solberg care joacă Pokemon Go în timpul ședinței parlamentului, iar președintele partidului Liberal prindea pokemoni în timpul ședinței biroului securității statului.

În orașul-stat Singapore în anul 1959 a fost ales un prim-ministru care în 31 de ani a ridicat țara din lumea a treia la locul trei din lume după bunăstarea populației.

Societatea liberă se dezvoltă mai repede decât cea înrobite sau totalitară.

Formarea cadrului elitar dirijat de autorități, și selectarea conform „selecției naturale”, dacă nu sunt în concurență diametrală, ci se suprapun, creează posibilitatea formării unei conștiințe de „intelectual de elită”. Este importantă pentru această elită nu doar situația materială și socială, dar și valoarea supremă pe care o au cunoștințele adevărate. Aceste cunoștințe veritabile sunt unicele capabile să conducă spre progresul tehnico-științific.

Elita trebuie să făurească idealuri, fiecare să facă ceia ce știe mai bine. Această contribuție față de societate a fiecărui individ, prin realizarea a ceea ce știe mai bine, poate să se manifeste doar prin vocație. Doar vocația este în stare să identifice în individ calitățile speciale și performante și să direcționeze activitatea sa cu maximă eficiență. Numai vocația permite utilizarea eficientă a resurselor personale: „în vocație se întrupează la un loc cele mai înalte însușiri morale și intelectuale ale sufletului. De aceea nu este deloc o coincidență că popoare, care au avut în sânul lor mai mulți oameni de vocație, acelea au progresat mai mult” [2].

Aristotel prin afirmația ”Fiindcă statul este alcătuit totdeauna din două părți bine deosebite, săracii și bogații, trebuie a convinge și pe unii și pe ceilalți că nu vor găsi garanție decât în putere și a înlătura dintre ei orice nedreptate mutuală. Dar dintre aceste două partide, cel mai tare este totdeauna acela care trebuie luat ca unealtă a puterii, pentru ca într-un caz extrem, tiranul să nu fie silit ori să dea libertate sclavilor, ori să ia armele din mâinile cetățenilor. Partidul acesta este de ajuns prin el însuși spre a apăra autoritatea al cărei sprijin este și pentru a-i asigura triumful contra acelor ce o atacă”[1], indică la o inevitabilă stratificare socială, dar totodată și la existența robiei. Acest fapt întră în contradicție cu posibilitatea de realizare a individului și cu principiile democrației contemporane. Acest aspect este urmat și în condițiile actuale din necesitatea asigurării unei mai bune guvernări.

Alven Toffler susține că știința este cea mai democratică sursă a puterii. De aici rezultă că elita științifică este un obstacol pentru dictatori, iar dictatorii pentru realizarea scopurilor sale cu siguranță că vor înlătura orice obstacol din calea lor.

Formarea elitei după criteriul meritocrației, poate fi realizată în baza condițiilor de evidențiere și realizare a calităților personale a fiecărui individ și a mecanismului de selectare și promovare în plan profesional.

Cicero analizând problema „omului de Stat” ajunge la concluzia că dacă conducătorul ajunge să procedeze nedrept atunci, acel stat se va prăbuși. Elitele sunt acele care inițiază o nouă ordine socială și un nou model de guvernare.

Există obiecții pur terminologice la ceea ce este termenul de „elita”, dar toate duc spre aspectul „calitativ” și „conducător”, despre care F. A. Hayek a scris în „Drumul către servitute”, că „autoritățile sunt cele mai rele” [3,75], ceia ce contravine semnificației de „ales”. Rezultă că aspectul „conducător”, nu este cel mai „calitativ”.

Un exemplu de rezolvare a conflictului este profilactica corupției din China. Funcționarii de rang înalt împreună cu soțiile lor sunt duși în excursie la închisoare unde ei trăiesc o zi ca „curs de preîntâmpinare a corupției”. Aici ei îi văd pe alți foști funcționari care deja au fost pedepsiți pentru corupție și își ispășesc pedeapsa.

Un astfel de procedeu de înfricoșare a indivizilor pentru a fi impune să activeze în favoarea statului, a folosit și generalul G. Jucov în timpul celui de al doilea război mondial. Pentru a fi impune pe soldați să lupte până la moarte și să se jertfească pe sine, generalul a emis un ordin conform căruia soldații care nimereau în prizonierat urmau să fie condamnați la moarte prin împușcare, iar familiile lor găsite și împușcate. Soldații trebuiau să plătească cu viața nechibzuințele conducătorilor. Ce raport se stabilește între acești soldați și familiile acestora față de stat și față de elite dacă din cauza acțiunilor acestui general numai lângă orașul Kiev au nimerit în încercuire și ca rezultat în prizonierat șase sute de mii soldați sovietici. Respectiv trebuiau să fie împușcate imediat șase sute de familii și câte resurse umane și materiale urmau să fie cheltuite pentru îndeplinirea ordinului, în loc să fie folosite pentru apărare. În viziunea elitei soldații trebuiau să se jertfească pentru supraviețuirea statului. Atât soldatul cât și generalul aveau două perspective: ori soldatul murea în luptă și familia lui continua să rămână în robie la stat, ori statul său, îl împușca pe dânsul și pe familia sa, eliberându-i de robie. Generalul în caz de pierdere a războiului urma să fie împușcat, iar soldatul și familia sa, ori munceau mai departe, ori erau și ei împușcați în caz dacă nu se supuneau noului regim. Pentru că soldații sau jertfit, în lupte, iar familiile lor au muncit din greu în spatele frontului, războiul a fost câștigat. Ca rezultat al „victoriei”, soldații rămași în viață și familiile lor au continuat să muncească pentru ridicarea țării din ruine iar generalul Jucov sa întors la vila sa unde doar covorașul de la intrare pentru șters picioarele era de fabricație sovietică, restul interiorului (mobilă, covoare, tablouri și diamante) fiind adus din străinătate. Statul ca mulțumire ia oferit soldatului „gratuit” mantaua, iar generalului vilă și patruzeci de lăzi cu diferite trofee. Acest raport neadeccat față de soldat și general a dus la dispariția acestui stat mai târziu fără război.

Afirmația lui A. Toynbee că „Dezvoltarea unei societăți, este opera unor personalități creatoare, sau a unor minorități,, este strictă dependență de lumea valorilor cultivată prin intermediul educației fiecărui individ în parte.

În concluzie putem afirma că societatea fără elită poate trăi, numai că nivelul de trai v-a fi mai jos – fără o direcție care este asigurată de elită nu se poate dezvolta repede dar totodată elita care nu este bazată pe principiul meritocrației împiedică, stagnează și regresează dezvoltarea societății.

Bibliografie:

- 1)Aristotel, *Politica*, Redactor: Nicolae Năstase, editura Cultura Națională Imprimeria de Vest R.A., Oradea, 1996
- 2) Constantin Rădulescu-Motru, *Elemente de metafizică*, ed. Timpul, Iași, 1997.
- 3) Friedrich A. Hayek, *Drumul către servitute*, București, Humanitas, 1993
- 4)Patrick DUNLEAVY, Brendan O'LEARY, *TEORIILE STATULUI*, traducere din engleză de Vivia-Dolores Săndulescu, ed. EPIGRAF, Chișinău 2002, 336p.

- 5) VARZARI Pantelimon, INTRODUCERE ÎN ELITOLOGIE, Chișinău: CE USM, 2003
- 6) Weber M., Politica, o vocație și o profesie. – București, 1992.
- 7) William Genieys, Armand Colin, **SOCIOLOGIE POLITIQUE DES ELITE(S)**, 2011
- 8) *Аристотель*. Политика // *Аристотель*. Сочинения: В 4 т. Т. 4. – М.: Мысль, 1983. – С.376 – 644.
- 9) Лэш Кристофер, Восстание элит и предательство демократии, Пер. с англ./ Перевод Дж. Смити, К Голубович. М.: Издательство "Логос", Издательство "Прогресс", 2002.–224 с.

VALOAREA PRACTICĂ A STUDIULUI ASUPRA MOBILIERULUI ȚĂRĂNESC

MADAN Elena,
lector superior, UTM

Dacă să facem o paralelă a studiului asupra stilurilor de mobilă și a impactului la crearea noului mobilier, am putea observa că elementele din anumite stiluri (baroc, rococo ș.a.) pot fi întâlnite și în mobilierul de astăzi, adeseori având tendințe de eclectism, îmbinând mai multe stiluri în unul. Dar ideea principală a celor expuse mai sus s-ar putea reduce, la aceea că numeroasele studii asupra evoluției stilurilor de mobilă se pot reflecta în implementarea elementelor din anumite stiluri în mobilierul modern.

În această ordine de idei, ași putea remarca importanța studiului asupra mobilierului țărănesc cu reflecție în mobilierul modern, care ar avea ca scop promovarea valorilor naționale.

Fiind conducător la tezele de licență în cadrul Departamentului Design Industrial și de Produs, Facultatea Inginerie Mecanică Industrială și Transporturi (FIMIT) a Universității Tehnice a Moldovei, am remarcat o tendință evidentă în alegerea de către studenți a temelor la tezele de licență (dar nu numai, adică atât și la proiectele de an) cu implementarea elementelor naționale la proiectele alese de ei, mai des referindu-se la mobilier.

De ex: Design-concept „Mobilier cameră de zi: în stil național”, studenta Alexeeva Olga, gr. DI-052; „Design-concept Mobilier pentru cafenea”, studenta Mihalache Ludmila, gr. DI-071;